

JELENA HOLCER
dipl. pedagog
"Škola za roditelje"

VASPITAVAJMO SREĆNE LJUDE

Childfree pokret izbor ili egoizam?

Childfree pokret zastupa stav da rađanje dece nije obaveza nametnuta društvenim normama već lični izbor. Iako postoji već decenijama, popularnost ovog pokreta stalno raste. Da li je, zaista, u pitanju opravdani izbor ili egoizam zasnovan na temelju olakšavanja sopstvenog života?

Razmislite, šta bi bilo da su svojevremeno vaši roditelji odlučili da ne budu roditelji? Ili, vi koji danas jeste roditelji, pokušajte da zamislite da jednog dana vaše dete izabere da organizuje sajmove razvoda ili otvori *childfree* hotel. Možda zvuči nemoguće ali sve više postaje i naša realnost.

ŠTA JE CHILDFREE POKRET?

I sam termin reprezentuje osnovnu ideju pokreta jer označava život bez dece, isključivo kao rezultat lične odluke. U engleskom jeziku ovaj izraz ima drugačije značenje od "Childless" - život bez dece, sticajem okolnosti, ali ne po sopstvenom izboru. *Childfree* pokret je nastao u Americi a u Evropi je sve zastupljeniji, pre svega u Engleskoj, Italiji, Nemačkoj... Jedno od poznatijih sličnih udruženja je i "No kidding", sa zanimljivom, dvosmislenom igrom reči u svom nazivu (reč "kid" na engleskom znači i "dete" i "šala"). *Childfree* ideje popularišu svi oni koji se bore za svoje pravo da ne žele da imaju decu, a da ova odluka ne bude razlog da ih ostatak čovečanstva proglasi sebičnima, neemo-

tivnima, egoistima. Udružuju se na veb forumima, okupljaju u udruženja, štampaju svoje publikacije. Otvaraju *childfree* hotele, organizuju skupove (u Engleskoj već tradicionalno jednom godišnje) slaveći svoju slobodu izbora života bez dece.

KO TO NE ŽELI DECU?

Smatra se da danas svaki četvrti Amerikanac rođen između 1953. i 1973. godine izjavljuje da nema nikakvu želju za decom. Žena koja ne želi decu u proseku ima između 35 i 45 godina, srednjih je primanja, voli svoju profesiju. Statistika pokazuje da se one najčešće nalaze u emotivno stabilnim vezama i da žele da ih takvima i sačuvaju, ali bez rizika da "dete sve pokvari." Čak i kada nemaju "srodnu dušu", uspešno razvijaju poseban način samačkog života (*single-people living*) u kome nema mesta ni za drugu osobu, a kamoli za dete. Osećaju se realizovano, ispunjeno, zadovoljno.

RAZLOZI...

Kao razloge za izbor života bez dece pripadnici *childfree* pokreta navode nedostatak majčinskog

instinkta, nespремnost da se odreknu svog ustaljenog načina života, želju da se posvete karijeri, ubeđenje da nije u redu rađati decu kada već postoji toliko dece u domovima bez roditelja, ljubav prema slobodi i životu bez obaveza, zabrinutost situacijom u svetu... Može se čuti i dugačak spisak strahova: strah od preuzimanja roditeljske uloge, tj. da ne bi bili dobri kao roditelji, strah od pedofila, strah od mogućeg gubitka ili od bolesti deteta...

Protivnici ovog pokreta njihove razloge proglašavaju sebičnima i opisuju kao dilemu: zašto da izlazim na ulicu kad uvek može da mi padne cigla na glavu? Ili: zašto da trošim novac, živce, vreme za nekakvo dete kad umesto toga mogu da uživam, putujem, brinem o sebi... Ili, kraće rečeno: lepo im je i ovako.

Međutim, ako razmislite malo dublje, da li su ovi razlozi, zaista, sebični? Setite se, kada nekoga iz svog okruženja pitate zašto je postao roditelj, kakve odgovore dobijete? Zato što im se roditeljstvo prosto, dogodilo, odnosno, bilo je neplanirano, slučajno. Ili, zato što je to konačno odgovor na dosadna pitanja okoline:

Kada se rodi beba, onog trenutka kada je pogledate prvi put, odjednom, više ništa nije u vašem životu isto

“Kad će beba?” Ili, “došlo je vreme za dete” (završili su škole, našli posao, skućili se...). Na žalost, još uvek se mogu čuti i odgovori kao što su: “Da ima ko da me gleda u starosti...”. Zaista, koji su razlozi sebičniji? I, koji su vaši razlozi?

A ŠTA KADA SE RODITELJSTVO, IPAK, DOGODI?

Jedna mudra izreka kaže: “Kada čovek planira, Bog se smeje”. Jedna druga kaže: “Sudbina nije bez smisla za ironiju”. Tako, ponekad se roditeljstvo “dogodi” i onima koji zagovaraju *childfree* život. Tada, oni veoma brzo postaju “pravi” roditelji, sa svim tipičnim slabostima, strahovima, očekivanjima, nadama. Oni sada, sa iskustvom mame ili tate više ne zagovaraju život bez dece jer su se svrstali u veliku grupu onih koji ovu svoju ulogu ne bi zamenili ni za jednu drugu.

ŠTA SU NAJČEŠĆE GREŠKE OVIH RODITELJA?

Među pripadnicima ovog pokreta često se mogu pronaći žene koje u svom detinjstvu nisu imale odgovarajući model za identifikaciju, odnosno, majke sa kojima bi uspostavile odnose bliskosti, poverenja, razumevanja. U odraslom dobu, distancirani odnosi sa majkom iz ranog detinjstva formiraju uverenje da ni one ne mogu biti dobri roditelji, pa je to i jedan od razloga za pristupanje *childfree* pokretu. Međutim, roditeljstvom se ovakav stav potpuno menja. Kada postanu majke, žene koje su imale loše odnose sa svojim roditeljima, sada imaju veoma izraženu potrebu da se upravo kao majke i dokažu. Zato, iako “vođene” najboljim namerama, postoji rizik da prema deci budu preterano zahtevne. One nesvesno očekuju da dete ispuni njihove ambicije i snove. U svom pokušaju da budu savršene kao mame, zaboravljaju da to nije moguće ali i da deci nije ni potrebno. Naime, savršeni roditelji ne postoje. Dovoljno je teško ulagati stalan napor da se bude dobar roditelj, pratiti svoje dete, učiti se komunikaciji i zajedničkom odrastanju. Osim toga, zahtevati od sebe da stalno dajete maksimum veoma iscrpljuje a dete dovodi do nesigurnosti jer ono misli da i ono mora biti savršeno kako bi zaslužilo majčinu ljubav. U ovakvim okolnostima, dete ne može da razvije sopstvene potencijale i odrasta zbunjeno, sa osećanjem da nije dovoljno dobro i sa niskim samopoštovanjem.

Roditeljski instinkt se takođe smatra jednim od najjačih životnih nagona pa se odsustvo želje za potomstvom

povezuje sa teškim, traumatičnim događajima iz detinjstva (preterana agresivnost roditelja, incest, seksualno zlostavljanje...). Kada osoba koja je u svom detinjstvu pretrpela takve traume postane roditelj, ona mora da uloži mnogo napora da ih prevaziđe i ne optereti svoje dete. Srećom, roditelji koji su nekada pripadali *childfree* pokretu svesni su svojih prethodnih ubeđenja i dilema u vezi sa roditeljstvom, pa su spremni da potraže stručnu pomoć u vidu dodatne edukacije ili podrške. Veoma često odlaze u savetovališta ili na grupne radionice kako bi ojačali lično samopouzdanje kao roditelji. Čitaju knjige, razgovaraju sa iskusnijima od sebe, informišu se, ukratko, ulažu svoj maksimum da budu što bolji roditelji. Iako tolerancija prema onima koji još uvek pripadaju *childfree* pokretu ostaje zauvek, oni sami su ulogom roditelja stekli potpuno nova uverenja i stavove.

Kako rođenje deteta dovodi do ovako krupne promene sopstvenih, višegodišnjih stavova? Lično, verujem da je izbor života bez dece – izbor racionalnog u nama. Ove odluke su donete postepeno, dobro su promišljene, argumentovane su, teško osporive, jednom rečju: racionalne. Sa druge strane, dete je, samo po sebi, emocija.

Zato, kada se rodi beba, a to znaju svi roditelji na svetu, onog trenutka kada je pogledate prvi put, odjednom, više ništa nije u vašem životu isto. Kao da ste tek tad postali celi. Na onu racionalnu dimenziju dodali ste ono što vam je, zapravo, a da niste ni znali, oduvek nedostajalo, a to je: čista ljubav. **S**

